

OBJAWIAĆ (133) *vb impf*

o jasne. ◇ *W inf*: -ja- (23), -jã- (2); -jã- *BielSpr*; -ja- : -jã- *BielKron* (4:1). ◇ *W pozostałych formach*: -ja- (46), -jã- (38); -ja- *OpecŻywList*, *KromRozm II* (4), *Leop* (4), *Mącz* (3), *HistRzym*, *GrzegRóżn*, *CzechEp* (4), *NiemObr* (2), *Phil*, *SkarKaz* (3), *CzahTr*; -jã- *OpecŻywSandR*, *MurzNT'*, *KrowObr* (2), *RejWiz*, *BibRadz* (2), *RejAp* (5), *RejPos*, *PaprPan*; -ja- : -jã- *OpecŻyw* (1:1), *HistAl* (1:1), *LubPs* (1:3), *BielKron* (4:8), *LeovPrzep* (2:1), *BudBib* (2:2), *CzechRozm* (3:1), *SkarŻyw* (4:2), *ArtKanc* (1:2), *WujNT* (2:3). *Drugie a jasne*.

inf objawiać (24). ◇ *praes 1 sg* objawiam (18). ◇ *2 sg* objawiąsz (2). ◇ *3 sg* objawią (30). ◇ *1 pl* objawiamy (3). ◇ *3 pl* objawiają (11). ◇ *praet 1 sg m* -m objawiął (1). ◇ *3 sg m* objawiął (11). *n* objawiało (2). ◇ *3 pl m pers* objawiali (3). ◇ *fut 1 sg m* będę objawiął *WróbŻółt* (2), objawiać będę *SarnStat* (2). ◇ *3 pl subst* będą objawiać (1). ◇ *imp 2 sg* objawiąj (2). ◇ *2 pl* objawiąjcie (1). ◇ *con 1 sg m* bym objawiął (2) *BudBib*, *CzahTr*, bych objawiął (1) *ArtKanc*. ◇ *3 sg m* by objawiął (3). *f* by objawiała (1). ◇ *3 pl m pers* by objawiali (2). ◇ *part praes act* objawiając (11).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVII w. s.v. objawić*.

1. *Czynić wiadomym, oznajmiać, ogłaszać; rozślawiać; manifestare Vulg, Po!Ant, Mącz, Calep, Cn; revelare Vulg, Po!Ant; annuntiare Vulg, Cn; detegere Mącz, Vulg; aperire HistAl; denudere, facere cognitum Vulg; patefacere, pervulgare; prodere, proferre, promulgare, propalare, publicare Calep; pandere JanStat; (de)nuntiare, edocere, nudare, recludere, retegere, significare, facere rem palam Cn [w tym: co (88), kogo (9)] (120) : Anieli obiawiają narodzenijé bożée. OpecŻyw 16v; OpecŻywSandR nlb 2; A niebioła w on czas będą obiawiać śprawiedliwość iego á bowiem łam bog śędzią będzie. WróbŻółt 49/6, 37/19, Y4; BielKron 103; Detego, Odkrywam. Metaph. obyawiam yawno czynię/ roślawiam. Mącz 442b, 208a, 213c; Acźkolwiek też nieradbym niczych niedostátkow obiawiał/ wźákże mię do te^{go} ci ktorzy mię łtrofiuą przymušili. BudBib b2; CzechRozm 204; SkarŻyw 271; Calep 636a, 761b, 795a, 854a, b (8); Kthorzy czyiey łlawie bezmiernie vřagáią/ więcey łwą chorobę vkáziuą/ niźby cudze łprawy obiawiać mieli Phil K3, R2; WujNT Eph 5/13.*

objawiać komu (58): *Ktori na gorze opifany obiczay y naffe zřzãdzeni, walfim łaska^m panowie a prziiaczeli milo obiawiam ListRzeź w. 45; OpecŻyw 66v; OpecŻywList C2; vycz ze to y thocz obyauyam flugo moya yzem łyą yełt poczła wzyuoczye mey mathky przelz wźelkyego grzechu PatKaz II 78; KromRozm II h4; KrowObr Bv; BielKron 11, 112, 140v, 195, 223 (8); GrzegRóżn O2; RejAp 190v; RejPos 333; Y obiawiał nam światłości [detegere luminare nostrum Vulg] wdomu páná Bogá náłzego/ dawáiąc nam żywność czálu więzienia i náłzego. BudBib 3. Esdr 8/77[80], b3; CzechRozm 5v, 149v; chwałá Bogu/ ktory takie cudá czyni/ á tak obietnic łwoich viłzczenie y pewnoś łługom łwoim obiawia. SkarŻyw 102, 178, 252, 320, 582; WEfele wam obiawiam/ Národził łię Kryłtus Pan ArtKanc C9, Q10; WujNT 505; SkarKaz 155a; CzahTr H3v. Cf objawiać komu czym; Zwroty.*

objawiać komu czym [= w jaki sposób] (2): *Walfim Łalką^m ninieifim themto łiftem obiawiam, Thak iako niektore pōpōlithe łkargy sthrony Rzemiełta Rzeźniczego v nas w Sliąłku beły ListRzeź w. 2; BielKron 462v.*

objawiać czym (5): o dyabłów wypędzaniu odpowiada/ y ich potępienie wielkim przeklęctwem objawia. *Leop Luc* 11 arg; *BibRadz Ier* 46/14; *SkarKaz* 636a. Cf *objawiać komu czym*.

objawiać przed kim (3): *WróbŻółt* 31/5; *LubPs* H3v marg; A krotofilniká na ręku nofić/ to ieft/ fumnienie ktore iego dobrze rządzi. A żonę ná lewej łtronie to ieft krewkość ciá łá/ ábo diabłá zá nieprzyjaciela ktory ie⁸⁰ táiemnice objawia przed wźemi. *HistRzym* 71 v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami i odpowiednikami: to (3), nieco (1); zaimek względny (6), iż (3), aby (2)] (11): OpecŻyw 66v; *PatKaz II* 78; czałem pan Bog objawia nie czo oczym człowiek pirwey myśli. Czałem też objawia oczym nigdi nie myśli. *GlabGad* L4; *Abráám* [...] zbudował Pánu Bogu ołtarz dzyęki y chwały iemu czyniac/ obaczywfzy y drugim objawiáiac/ iż ieft ieden Bog ná niebie y wźędzye *BielKron* 11, 362v; *RejAp* 60v; *SkarŻyw* 252; Bog [...] objawia to czego żaden wiedzieć y objawić nie mógł áni może *CzechEp* 123; Boże ciebie będę chwalić/ [...] niech będę w opiece twoiey/ ábych y infzym objawiał/ iákąś ty ku mnie lutość miał. *ArtKanc* Q10; *CzahTr* H3v.

W połączeniu szeregowym (1): Oznáymuyćie w Egipcćie/ á rozgłáfzayćie w Mágdálu y objawiayćie w Nof/ y w Táfoes tymi fłowy/ [Annunciate in Aegypto, et auditum facite in Mighdolin, et auditum facite in Noph [...], dicite] BibRadz Ier 46/14.

W przeciwstawieniach: »objawiać ... (za)taić (3), (za)kryć (2), zamykać« (6): BielŻyw 34; *Delictum meum cognitum tibi feci: et iusticiam meam non abscondi. A dla tego iam przed tobą wyftęp moy objawiał/ á nie tailem niesprawiedliwosci moiey. WróbŻółt* 31/5; *Leop Tob* 12/11; *CzechRozm* 149v; bog przed mędrkami kryje táiemnice swoie/ á máluczkim proftaczkom boiáycm fię iego objawia [*quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Vulg Matth* 11/25] *NiemObr* 115, 89.

W charakterystycznych połączeniach: objawiać chytróść, Ewanjelijá (3), grzechy (3), łaskę, moc, myśli, narodzenie boże (2), niedostatki, niewiadomość, obyczaj, omyłkę, Pismo Św., (trudne, wiele) rzeczy (3), sprawiedliwość, cudze sprawy, stan, ślub, śmierć, światłości, uiszczenie obietnic, wesele, wykład Pisma Św., występ(ek) (2), zakon (2), złość (2); objawiać przeklęctwem, słowy; objawiać ku szkodzie (2), pospolicie, zawždy.

Zwroty: »potajemnie [komu] objawiać« (1): niemálz na świećie thák niemądrego człowieká ktoryby znáć niechćiał/ żeby Pan Bog Wźechmogący [...] potáiemnie wiele rzeczy nam nie objawiał LeopPrzep F2.

»objawiać [komu] prawdę« [*szyk zmienny*] (2): *KromRozm II* 14; A przeto objawiam wam tę prawdę [*Manifesto ergo vobis veritatem*]/ á nie zátaię przed wámi táyney mowy. *Leop Tob* 12/11.

»[czyje] serca [komu] objawiać« (2): święći fercá ludzkie y myśli wiedzieli/ y P. Bog im objawiał *SkarKaz* 636a, 636a.

»objawiać słowo« [*w tym: komu (1)*] [*szyk 1:1*] (2): Gdyż on łam [Bóg] ten ieft/ iáko czytamy/ Płal. 147. v. 19. Ktory Iákobowi objawia fłowo swoie: vftáwy fwe y fady Izráelowi. [*adnuntiat verbum suum Iacob, iustitias et iudicia sua Israël Vulg Ps* 147/19]. *CzechEp* 123; *ArtKanc* H6.

»skryte sądy objawiać [komu]« (1): Dzyękowánye z wyławyániem zá thę łáfkę/ iż Pan fskryte fady fwe objawia wiernym *LubPs* cc2v marg.

»tajemne rady objawiać« [w tym: komu (1)] (2): przyśfyęgam [...] wiernym być/ y táiemnych rad Mieyńkich ktore poznam álbo kthorych mi fyę zwierzą nikomu nie obiáwiác *GroicPorz* d4; *LeovPrzep* F3v.

»objawiać tajemnicę, tajemności, ślady tajemnic« = *secreta aperire HistAl*; *denudare arcanum Vulg*; *revelare arcanum a. secretum PolAnt*; *pandere secretum JanStat* [w tym: komu (11)] [szyk zmienny] (20:1:1): bog obyauyl tą panną czału czlouyeczego rozmnozenya bo od tych czałow rozmayczye obyauyal tayemniczą fwego wczylenya *PatKaz III* 100, 113; *BielŻyw* 34; ábowiem Egipczańie fą rozumni/ ktorzy iż fny rozwodzą/ známioná vkázuią/ ptaftwu rozumieią/ táiemności obiawiáią/ y znáią rzeczy przyźle *HistAl* A3; [Pan Bog] weyźrzał ná známię wieku/ zwiáftuiąc rzeczy przeminęłe/ y te kthore máią przyść/ obiawiáiąc flády táiemnic [revelans vestigio occultorum]. *Leop Eccli* 42/19, *Eccli* 27/17; Ten kthory obiawia táiemnicę/ tráci wiárę/ áni fobie znaydzie przyaciela po myfli fwey. *BibRadz Eccli* 27/16[17]; *BielKron* 106; *LeovPrzep* K2v; Apoftoł powiáda iáko mu dano kfiáżki połknąc/ áby obiawiał ludziom tháiemnicze Páńfkie *RejAp* CC2, 87 [2 r.]; *HistRzym* 70, 71v; Kto obiawia táiemnicę/ chodzi zdradnie *BudBib Prov* 20/19; *SkarŻyw* 131; *NiemObr* 89, 115; Ale ci málutcy/ fąc pokorni y połfuzni fynowie kościoła powfzechnego/ kthorym Bog obiawia nawyźle táiemnicę wiáry *WujNT* 237; y táiemnicę/ [...] ku ich fzkodzie żadnemu obiawiác nie będę *SarnStat* 41 [idem] 1095; *SkarKaz* 486b.

»widzenie [komu] objawiać« (1): kthory [Anjoł] połány będąc od Iezufá Chriftu fą/ widzenie to Ianowi obiawiał. *CzechEp* 222.

»objawiać wołą« [w tym: komu (5)] [szyk zmienny] (6): Bog przez ludzyc nam wołą fwą obyáwya. *KromRozm II* g4v marg, f, f4; *LubPs* Z3v; *KrowObr* 43; [o Chrystusie] iuz tám f nadz żadney godziny dáremney nie naydzyełz po ten czás/ gdy iuz począł obiawiác wołą á poftánowienie z dawná vrádzone *RejPos* 333.

Szeregi: »objaśnić a objawiać« (1): á pułzczác fie ná fwięte miłofierdzye iego [Chrystusa]/ áby tę omyłkę fżpetną [niedowiarstwo] á tę niewiádomość náłzę nam w fercach náłzych obiáfnić á obiawiác raczył. *RejPos* 333.

»objawiać i opowiedzieć« (1): Syn Boży wołą oycá fwego obiawiał ludziom y opowiedział/ ták tefz fwoim zwolennikom rofkazał *KrowObr* 43.

»otwarzać i objawiać« (1): fwięci [...] wiedzą wfzytki fpráwy náłze/ y fercá náłze P. Bog im otwarza y obiawia *SkarKaz* 636a.

»podawać i objawiać« (1): dziękuie Pánu Bogu ofobliwie zá (nie) [ojce i doktory fwięte] [...] przes ktore ratzył piłmo fwięte wykłádác/ y fwiáthu wfzyftkiemu po(d)áwác y obiawiác. *KrowObr* Bv.

»wysławiać a także objawiać« (1): Wfzákeś to záwłze ftychał iż fie tym fwiát báwil/ Ize fpráwy pocźciwych ludzi wyfláwiáli/ A złych złość dla przeftrógi także obyawiáli. *PapPan* B2v.

»wyznawać a objawiać« (1): Spowiedz prawdziwa prze kthorą grzechy odpufzczone bywáią/ gdy ie ná fie wyznawamy á obiawiamy przed Bogiem *LubPs* H3v marg.

a. O osobach [kogo] (9) : *PatKaz I* 15v, 16; a ktorzy myą obyauyayą zyuoth uyeczny othrzymayą *PatKaz III* 134; [Jezus] vzdrowił ony to wfzytki i frodze iem przykázál aby go nieobiawiali (marg) iawnem nieczynili (–) [ut ne manifestum eum facerent] *MurzNT Matth* 12/16; *BielKron* 143v; Ieflifz

tedy on sam Oycá obiawia/ á przodkowie też oni przezeń do Bogá Oycá przychodzili: tedyć [...] y przed wżyfłtkimi rzeczámí/ musiał być ten Syn Boży. *CzechRozm* 22v; *WujNT Matth* 12/16.

objawiać komu (2): *BielSpr* 60v; tedy ząwždy tákowy Anioł ieft sýnem Bożym/ fłowem Bogá Oycá. Ktorego włalność ieft od wiekow siebie y Oycá ludziom obiawiać. *CzechEp* 261.

b. *Wskazywać, gdzie się co znajduje* (4) : Piłze Auguftyn s. iż było wyorano fkrzynię s kfięgámí iego [*Nummy Pompiliusa*] czárnokfięłkie/ v kościołá Ianułowego/ ktorych nikomu nie obiawiał zá żywotá *BielKron* 101; Czemu Reliquie Świętych Pau [!] Bog obiawiać raczy. *WujJud* 61 *marg*, Nn2; mam tu znáiomego [...] A ieft w Práktyce człowiek iuż ná der [!] vczony: Gdyż więc nie tylko zguby zwykł pewnie obiawiać/ Lecż z dziatek w przyślým fzczeńściu rodzice ich fpráwiać. *PaxLiz* B3.

c. *Przepowiadać; annuntiare, praedicare HistAl* (4) :

objawiać komu cum A cum inf (2): Tym to [*ludowi w Hirkanii*] święty Tomáż Ewángelią y Kryftuřá obiawiał na świat przyść. *BielKron* 268v, 92.

Zwrot: »przyszłe rzeczy objawiać« = *futura annuntiare et praedicare HistAl* [*szyk zmienny*] (2): *HistAl* L2; prośił iey [*Apollo Kasandry*] o wdzyęczny vpominek/ oná iáko nie głupia obiecála dáć w ten obyczáj/ áby ią tym dárował/ iżby rzeczy przyszłe wiedzyála á ludzyem obiawiała. *BielKron* 55v.

Szereg: »powiadać i objawiać« (1): izali żądacie widzieć náwięsze drzewá Słońcá y Miefiácá/ ktore przyszłe rzeczy powiadaia y obiawiaia [*que futura annunciant et predicant*]. *HistAl* L2.

2. *Uzewnętrzniac, przejawiać, okazywać; manifestare Vulg [co]* (13) : poczaly panowye poznawacz yego, Ze poczanł był obyawyacz fzwoye chytróczy, y nyechczyal nykogo slvchacz *LibLeg* 6/191; PAn Iezus chtzátz iuż ludłkie zbawienijé fprawiatz/ motz téż obiawiatz/ pirwéy ráczyl matuchnę milá do domu doprowadzitz *OpecŻyw* 41v, 39v; *OpecŻywSandR nlb* 2v; *RejAp* 138; [*o Chrystusie*] w tymże cíele/ w ktorym vcierpiał/ przyidzie obiawiaiac chwałę oycowfka. *CzechEp* 245.

objawiać komu (2): *KrowObr* 173v; Iż ieft wiele tych rzeczy co ciála nie máia/ A wždy wiele iftności fwych nam obiawiaia. *RejWiz* 111.

objawiać czym [=przez co] (1): Iefus na weřelu przemienił wodę w wino. [...] Y tym pierwżym cudem poczał obiawiać chwałę fwoię. *WujNT Ioann* 2 *arg*.

W charakterystycznych połączeniach: objawiać bostwo (swe) (2), chwałę (2), chytrósci (swoje), istności (swe), moc, nabożeństwo (swoje), sromotę (swoją).

Zwroty: »miłosierdzie objawiać [*nad kim*]« (1): Y miłosierdzye tve obiawiafz nád thymi/ Co ciebie miłuia fercy vprzeymemi *LubPs* hh3.

»objawiać w sobie« (1): O iákiefz to fą dziwne fpráwy thwoie [...] A nákoniec áby iefcże ná niepodobnieyfzych rzeczach okazác to raczył/ dzyeciátko Dániel máluczkie iákie fpráwy dziwow Bołkich iego obiawiało w łobie. *RejPos* 283v.

Przen (2) : Inadż Władziřłáwowi cnotliwemu fćarcowi ferce iego ná then czás [*rozstania z córką i z cesarzem*] pláč á rzewniwość obiawiało *BielKron* 414v; A dzięki Bogu/ ktory nas ząwżze zwyciężcámí czyni w Chriřtuřie Iefuřie/ y wonność znáiomósci fwey obiawia przez nas ná káżdym mieřcu [*et odorem notitiae suae manifestat per nos*]. *WujNT 2.Cor* 2/14.

Synonimy: **1.** *głóścí, obwieszczac, ořwiadczac, ořwiadszac, oznajmiać; 2. okazowac, ukazowac, wykazowac.*

Formacje współrdzenne cf JAWIĆ SIĘ.

Cf **OBJAWIAJĄCY, OBJAWIAN, OBJAWIANIE**

AS